

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2013 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)**

A1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τα παρακάτω αποσπάσματα:

Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria: ea victores ferociores impotentioresque reddit, ut, etiamsi natura tales non sint, necessitate esse cogantur. Bellorum enim civilium exitus tales sunt semper, ut non solum ea fiant, quae velit victor, sed etiam ut victor obsequatur iis, quorum auxilio victoria parta sit.

.....

Quorum auctoritatem secuti multi, non solum improbi verum etiam imperiti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in Manliana castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniurationem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateatur.

Μονάδες 40

Παρατηρήσεις

B1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις και φράσεις:

bellis civilibus	: την αιτιατική ενικού
miserius	: τον αντίστοιχο τύπο στον υπερθετικό βαθμό
ipsa	: την αιτιατική ενικού στο ουδέτερο γένος
victores	: την αφαιρετική πληθυντικού
ferociores	: την αφαιρετική ενικού στον θετικό βαθμό στο ίδιο γένος
tales (το πρώτο του κειμένου)	: τη γενική ενικού στο ίδιο γένος
exitus	: την αφαιρετική ενικού
iis	: τη γενική πληθυντικού στο θηλυκό γένος
auxilio	: την αιτιατική ενικού
auctoritatem	: την ονομαστική ενικού
multi	: το επίρρημα στον συγκριτικό βαθμό
hunc	: τη δοτική ενικού στο ίδιο γένος
castra	: τη γενική πληθυντικού
stultum	: τον αντίστοιχο τύπο στο θηλυκό γένος.

Μονάδες 15

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

B2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

reddit	:	το β΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή
sint	:	το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του μέλλοντα
cogantur	:	το γ΄ ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του παρατατικού στην ίδια φωνή
fiant	:	το γερουνδιακό στην ονομαστική ενικού του ουδετέρου γένους
velit	:	το γ΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα
obsequatur	:	το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα
parta sit	:	το β΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου στην ενεργητική φωνή
animadvertissem	:	το σουπίνο και στους δύο τύπους
dicerent	:	τον αντίστοιχο τύπο της υποτακτικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή
intellego	:	το απαρέμφατο του παρακειμένου στην ίδια φωνή
pervenerit	:	το β΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού
indendit	:	το β΄ ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
videat	:	το α΄ πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του υπερσυντελικού στην ίδια φωνή
fateatur	:	το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα.

Μονάδες 15

Γ1α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων:

miserius, ferociores, bellorum, iis, id, fore, coniurationem.

Μονάδες 7

Γ1β. «**in bellis civilibus**»: να αντικατασταθεί ο επιθετικός προσδιορισμός με δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες 3

Γ1γ. «**Bellorum enim ... parta sit.**»: να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο με εξάρτηση από τη φράση «**Cicero scripsit**».

Μονάδες 5

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

Γ2α. «**etiamsi natura tales non sint**»: να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1) και να δικαιολογήσετε την έγκλιση και τον χρόνο εκφοράς της (μονάδες 2).

Μονάδες 3

Γ2β. «**quae velit victor**»: να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1), να δικαιολογήσετε την έγκλιση και τον χρόνο εκφοράς της (μονάδες 2) και να δηλώσετε το συντακτικό της ρόλο (μονάδα 1).

Μονάδες 4

Γ2γ. «**Nunc intellego ... stultum fore**»: να εντοπίσετε τον εξαρτημένο υποθετικό λόγο (μονάδα 1), να τον μετατρέψετε σε ανεξάρτητο (μονάδες 4), να τον χαρακτηρίσετε ως προς το είδος του (μονάδα 1) και να σχηματίσετε υποθετικό λόγο που να δηλώνει υπόθεση δυνατή ή πιθανή στο παρόν-μέλλον (μονάδες 2).

Μονάδες 8

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο και να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.30 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 3ΗΣ ΑΠΟ 3 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2013

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.

(37) Στους εμφύλιους πολέμους όλα είναι αξιοθρήνητα, αλλά τίποτα δεν είναι πιο αξιοθρήνητο από την ίδια τη νίκη: αυτή κάνει τους νικητές αγριότερους και πιο ακαλίνωτους από ό,τι συνήθως, ώστε, ακόμη κι αν δεν είναι τέτοιοι από τη φύση τους, να εξαναγκάζονται να γίνουν από ανάγκη. Γιατί, η έκβαση των εμφυλίων πολέμων είναι πάντα τέτοια, ώστε να γίνονται όχι μόνο αυτά που θέλει ο νικητής, αλλά ακόμη να κάνει ο νικητής το χατίρι εκείνων, με τη βοήθεια των οποίων κερδήθηκε η νίκη.

(42) Ενεργώντας κάτω από την επιρροή αυτών, πολλοί, όχι μόνο αχρείοι αλλά και άπειροι, αν τον είχα τιμωρήσει, θα έλεγαν πως αυτό έγινε με σκληρότητα και τυραννικά. Τώρα όμως καταλαβαίνω ότι, αν αυτός φτάσει στο στρατόπεδο του Μανλίου, όπου κατευθύνεται, δε θα υπάρξει κανείς τόσο ανόητος, που να μη βλέπει πως έγινε συνωμοσία, και κανείς τόσο αχρείος, που να μην το ομολογήσει.

B1.

bellis civillibus → bellum civile

miserius → miserrimum

ipsa → ipsum

victores → victoribus

ferociores → feroci

tales → talis

exitus → exitu

iis → earum

auxilio → auxilium

auctoritatem → auctoritas

multi → plus

hunc → huic

castra → castrorum

stultum → stultam

B2.

reddit → reddidisti

sint → sunt

cogantur → cogeretur

fiant → faciendum

velit → vult

obsequatur → obsequentur

parta sit → peperisti

animadvertissem → animadversum / animadversu

dicerent → dixerint

intellego → intellexisse

pervenerit → perveniebatis

intendit → intende

videat → vidissemus

fateatur → fatebuntur

Γ1α:

miserius: κατηγορούμενο στο nihil

ferociores: κατηγορούμενο στο αντικείμενο victores

bellorum: γενική υποκειμενική στο exitus

iis: αντικείμενο στο obsequatur

id: υποκείμενο στο factum esse

fore: ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο intellego

coniurationem: υποκείμενο στο esse factam

Γ1β:

In bellis civilibus: in bellis, quae civilia sunt

Γ1γ:

Cicero scripsit bellorum enim civilium exitus tales esse semper, ut non solum ea fierent, quae vellet victor, sed etiam ut victor obsequeretur iis, quorum auxilio victoria parta esset.

Γ2α:

etiamsi natura tales non sint: επιρρηματική παραχωρητική πρόταση. Εισάγεται με τον παραχωρητικό σύνδεσμο *etiamsi* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί εκφράζει μια υποθετική κατάσταση που κι αν δεχθούμε ότι αληθεύει δεν αναιρεί το περιεχόμενο της κύριας και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*sint*) για το σύγχρονο στο παρόν, εξάρτηση από αρκτικό χρόνο (*cogantur*) σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων.

Γ2β:

quae velit victor: αναφορική επιθετική προσδιοριστική στο *ea*. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quae* και εκφέρεται με υποτακτική λόγω έλξης από το *fiant*, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*velit*) για το σύγχρονο στο παρόν, εξάρτηση από αρκτικό χρόνο (*fiant*) σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων.

Γ2γ:

Nunc intellego, si pervenerit (υποτ. πρκ.) – *neminem tam stultum fore*

Εξαρτημένος υποθετικός λόγος 1ου είδους, ανοικτή υπόθεση στο μέλλον

Υπόθεση: *si pervenerit* (*si* + υποτ. πρκ.)

Απόδοση: *neminem tam stultum fore* (ειδικό απαρέμφατο μέλλοντα)

Στον ευθύ θα γίνει:

Υπόθεση: *si pervenerit* (οριστ. συντ. μελλ.)

Απόδοση: *nemo tam stultus erit* (οριστική μέλλοντα)

Υπόθεση δυνατή ή πιθανή στο παρόν ή μέλλον:

si perveniat (υποτακτική ενεστώτα) – *nemo tam stultus sit* (υποτακτική ενεστώτα)